

Přednášky pronesené na 12. valném shromáždění České republiky v Karolinu
dne 15. května 2006

Jiří Musil, Fakulta sociálních věd UK v Praze
„Kam směřuje Evropa“

V našich soudobých diskusích o budoucím vývoji Evropy lze pozorovat deficit analytických prací, které by zkoumaly proměny našeho kontinentu tak, jak ve skutečnosti probíhaly a probíhají. Z výsledků bádání o dlouhodobých hospodářských, sociálních a politických změnách vnitřní struktury Evropy je zřejmé, že jde o složité, vícedimenzionální procesy, a že se v těchto proměnách střídají období homogenizace a heterogenizace hospodářských, sociálních, politických a také kulturních dimenzí struktury kontinentu. Evropa je v příspěvku chápána v tradičním geografickém pojetí, doplněném o analýzu prostoru Evropské unie. Přes značnou diferenciaci kontinentu již před 19. stoletím, industrializace, formování liberálně demokratických a národních států v 19. století vedly k zvětšení rozdílů mezi jednotlivými makro-regiony Evropy. Po období této diferenciaci následovalo období postupného vzájemného přibližování částí Evropy z hledisek hospodářských, a také sociálních. Politické změny vyvolané 1. a 2. světovou válkou vedly k novým formám diferenciaci Evropy. Výzkum dlouhodobých trendů sociální změny v západní Evropě však ukázal, že dochází k zpodobňování těchto západoevropských společností v řadě ekonomických a sociálních indikací. K podobnému procesu, i když v jiné podobě, docházelo i ve východní střední Evropě a v její východní části. Proměny kontinentu nelze však omezovat na procesy homogenizace nebo heterogenizace, vedle nich probíhají změny systémové, založené na intenzifikaci interakcí mezi jednotlivými regiony kontinentu. Kombinace procesů hospodářského a sociálního zpodobňování a systémové integrace – které lze označit jako civilizační procesy - vyúsťují v civilizační integraci Evropy. Ta probíhá při zachování značné kulturní a hodnotové rozdílnosti jednotlivých částí Evropy. Příspěvek bude konkrétně dokumentovat tyto trendy na základě statistických a sociologických analýz.

V budoucnosti lze předpokládat pokračování tohoto sjednocujícího procesu, pokud nedojde k výrazným politickým zvrátům. Procesy integrace a „europeizace“ jsou již hluboce založeny a mají svou vnitřní dynamiku, která vede k většímu propojování, ale také zpodobňování. To vše bude pravděpodobně spojeno se zachováním a v některých případech i posílením kulturní diferenciaci. Tomuto složitému procesu budou korespondovat i budoucí formy governance, které budou mít nové, dosud v historii neznámé podoby, na které se nehodí tradiční mezinárodně právní pojmy.